Newsletter
Slovenskej komisie pre UNESCO
január-marec 2022

Slovenská komisia pre UNESCO

Organizácia Spojených národov pre výchovu a vzdelávanie, vedu a kultúru

Ukrajina v centre pozornosti UNESCO

Téma ruskej vojenskej inváze na Ukrajine rezonuje od jej začiatku aj na pôde UNESCO. Do popredia sa okrem jednohlasného odsúdenia ruskej agresie dostávajú mnohé aktuálne témy zo širokého portfólia UNESCO – zabezpečenie prístupu detí ku vzdelávaniu, bezpečnosť novinárov, sloboda informácií a ochrana a zachovanie kultúrneho dedičstva Ukrajiny. Z konkrétnych foriem podpory a pomoci Ukrajine vyberáme:

- UNESCO prostredníctvom 7. mimoriadneho zasadnutia Výkonnej rady UNESCO (03/2022) vyjadrilo jednoznačnú podporu Ukrajine a vyzvalo na prijatie urýchlených opatrení v oblastiach spadajúcich do jej mandátu – prístup k vzdelávaniu, veda, kultúra, sloboda prejavu, bezpečnosť novinárov a ochrana kultúrneho dedičstva.
- V spoločnom vyhlásení členských štátov EÚ, ktoré sú súčasťou UNESCO, sa zdôrazňuje, že konanie Moskvy je nielen porušením medzinárodného práva a Charty OSN, ale aj Ústavy UNESCO.
- Solidaritu s Ukrajinou a dôrazné odsúdenie útoku Ruskej federácie vyjadrili aj národné komisie pre UNESCO, vrátane slovenskej, spoločným vyhlásením. V súčasnosti sa pripravuje ďalší spoločný list národných komisií s cieľom zabrániť konaniu 45. zasadnutia Výboru svetového dedičstva (WHC) v ruskej Kazani v júni t.r.
- Osobitá pozornosť sa venuje opatreniam na záchranu ukrajinského kultúrneho dedičstva a muzeálnych zbierok. Na Ukrajine sa nachádza 7 lokalít svetového dedičstva UNESCO. Podľa údajov Sekretariátu UNESCO bolo doposiaľ poškodených 53 kultúrnych objektov (historických pamätníkov, náboženských budov, knižníc a ďalších).
- UNESCO začalo s označovaním znakom Modrého štítu Haagskeho dohovoru o ochrane kultúrnych statkov v prípade ozbrojeného konfliktu. Za priority sa považujú pamiatky zapísané na Zozname svetového dedičstva, o.i. Kyjevská katedrála Svätej Sofie a pamiatky v Ľvove.
- Bola zriadená expertná poradná skupina na pomoc ukrajinským múzeám a kultúrnym inštitúciám, ktorej cieľom je poskytovanie právnej, technickej a vedeckej podpory. Členkou danej skupiny je aj generálna riaditeľka Slovenskej národnej galérie Alexandra Kusá.
- Ministerstvo kultúry SR deklarovalo pripravenosť logisticky zabezpečiť presun a dočasné bezpečné uloženie predmetov kultúrnej hodnoty z Ukrajiny na území Slovenska.
- Ukrajina dominuje aj aktuálne prebiehajúcej všeobecnej rozprave 214. zasadnutia Výkonnej rady UNESCO. Stála delegátka SR pri UNESCO veľvyslankyňa A. Plassat Muríňová vo svojom vystúpení potvrdila solidaritu s Ukrajinou a vyzvala UNESCO na jednotné odsúdenie porušovania základných noriem a dohovorov organizácie zo strany Ruskej federácie.

Výzva na zapojenie sa do praktickej pomoci Ukrajine

SLOVENSKO PODPORUJE UKRAJINU

Slovenská komisia pre UNESCO dáva do pozornosti výzvu občianskeho združenia *Edukacia@Internet*, s ktorým spolupracuje už viacero rokov. Združenie vytvorilo a prevádzkuje portál na výučbu slovenčiny pre cudzincov slovake.eu a v súčasnosti pracuje na tom, aby čo najskôr do neho pridalo aj ukrajinčinu. Na to však potrebuje dodatočné finančné prostriedky. Informácie k výzve nájdete na: **https://www.facebook.com/slovake.eu/**

Slovensko sa stalo členom Skupiny priateľov UNESCO pre etiku umelej inteligencie

Bude tak spolu s ďalšími krajinami napomáhať rýchlej implementácii Odporúčania o etike umelej inteligencie vo svete. Slovenskú republiku zastupuje Jana Novohradská z Ministerstva investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR, ktorá sa aktívne zúčastňovala aj na rokovaniach o texte odporúčania. Na webovej stránke UNESCO nájdete veľa informácií o téme etike umelej inteligencie, vrátane krátkych filmov vysvetľujúcich jednotlivé aspekty tejto zložitej problematiky a jej vplyvy na náš každodenný život.

Nová katedra UNESCO na Slovenskej technickej univerzite v Bratislave

Katedra UNESCO pre obnovu architektonického dedičstva (Interdisciplinárny prístup pri obnove architektonického dedičstva – nástroj kultúrnej udržateľnosti) pod vedením doc. Ing. arch. Jany Gregorovej, PhD. vznikla na Stavebnej fakulte Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Dohodu o zriadení katedry podpísala koncom januára generálna riaditeľka UNESCO Audrey Azoulay a rektor STU Oliver Moravčík. Cieľom tohto nového vysoko odborného pracoviska je podporovať integrovaný výskum, vzdelávanie a dokumentáciu architektonického dedičstva a jeho reštaurovanie. Na aktivitách katedry sa budú podieľať aj pracoviská Fakulty architektúry a dizajnu a Fakulty chemickej a potravinárskej technológie. Ide už o piatu slovenskú katedru, ktorá bola zapísaná do Siete svetových katedier UNITWIN UNESCO združujúcej viac ako 850 inštitúcií v 117 krajinách sveta. Viac informácií o katedrách UNESCO a programe UNITWIN nájdete tu.

Ekoolympiáda pod záštitou Slovenskej komisie pre UNESCO

V priebehu februára – marca t.r. prebehol prvý ročník vedomostnej hry v oblasti environmentálnej výchovy EKOOLYMPIÁDA, organizovaný občianskym združením Planet Lover pod záštitou Slovenskej komisie pre UNESCO. Podujatie, určené pre študentov druhého stupňa základných škôl, osemročných gymnázií a stredných škôl sa realizovalo cez webovú aplikáciu hra.ekoolympiada.sk. Súťažiaci sa v jednotlivých súťažných kolách venovali rôznym témam ako napr. voda, biodiverzita, odpad alebo klimatická zmena. Celkovo sa do súťaže zapojilo 9 078 študentov, ktorí sumárne zodpovedali viac ako 2 milióny otázok. Traja víťazi zo škôl v Banskej Bystrici, Dolného Pialu a Tvrdošína navštívia švajčiarske sídlo Medzinárodného olympijského výboru v Lausanne, ktoré patrí k najudržateľnejším budovám na svete. Víťazom aj organizátorom gratulujeme a tešíme sa na ďalšie ročníky tohto vzdelávacieho projektu!

Iné zaujímavosti v skratke

Dňa 9. februára 2022 sme si pripomenuli 29 rokov odo dňa, kedy sa Slovenská republika stala členom UNESCO. Slovensko nadviazalo na členstvo Českej a Slovenskej Federatívnej Republiky v UNESCO ako jeden z jeho nástupníckych štátov po rozdelení. Československo patrilo k zakladajúcim štátom UNESCO v roku 1945.

V tomto roku si pripomínane 50. výročie Dohovoru na ochranu svetového dedičstva UNESCO. Tento dohovor chráni pamiatky zapísané na prestížnom Zozname svetového dedičstva, vrátane tých slovenských. Bližšie si jeho význam pre Slovensko priblížime počas Fóra partnerov SK UNESCO, ktoré pripravujeme na jeseň t.r.

Dňa 23. marca 2022 Národná rada SR odsúhlasila Globálny dohovor UNESCO o uznávaní kvalifikácií týkajúcich sa vysokoškolského vzdelávania, ktorý prispeje k zvyšovaniu mobility študentov/absolventov a skvalitneniu vzdelávania. Ide o prvý dohovor o vysokoškolskom vzdelávaní s celosvetovou pôsobnosťou.

Stála delegácia SR pri UNESCO je aktívna v oblasti kultúrnej prezentácie Slovenska, o čom svedčí aj článok v čísle nového magazínu MZVEZ SR o kultúrnej diplomacii Art.Ex. V súčasnosti prebiehajú intenzívne prípravy na spevácko-tanečné predstavenie SĽUK-u, ktoré sa uskutoční vo veľkej sále UNESCO dňa 1. júna 2022.

Výzvy na predkladanie nominácií na ceny UNESCO

Cena UNESCO za vzdelávanie dievčat a žien

Cena UNESCO za vzdelávanie dievčat a žien oceňuje od r. 2016 výnimočné a inovatívne príspevky jednotlivcov, inštitúcií a organizácií podporujúcich vzdelávanie dievčat a žien. Úspešné projekty by mali zlepšovať vyhliadky dievčat a žien na vzdelanie a tým zvyšovať aj kvalitu ich života. Rovnako by mali pozitívne meniť obraz ženy v spoločnosti, podporovať návštevnosť školy u dievčat a odbúravať stereotypy. Cena sa každoročne udeľuje dvom víťazným projektom a pozostáva z finančnej odmeny 50 000 USD pre každého výhercu. Cenu financuje čínska vláda, avšak za hodnotenie projektov je zodpovedné výlučne UNESCO a nezávislá porota zložená z expertov. Návrhy vhodných projektov privítame na emailovej adrese unesco@mzv.sk do 12. mája 2022.

6. ročník súťaže L´Oréal – UNESCO pre ženy vo vede

Vedkyne a výskumníčky, prihláste sa do úspešne etablovaného **projektu L´Oréal – UNESCO pre ženy vo vede**, ktorý na Slovensku organizuje spoločnosť L´Oréal v spolupráci so Slovenskou komisiou pre UNESCO, Slovenskou akadémiou vied a Slovenskou organizáciou pre výskumné a vývojové aktivity. Výskumné projekty je v tomto ročníku možné podávať v 3 kategóriách: (1) formálne vedy, (2) vedy o živej prírode a (3) fyzikálne vedy. V každej z týchto oblastí vyberie porota jednu víťazku, ktorá získa ocenenie v sume 5 000 EUR. Svoj projekt môžu prihlásiť výskumníčky do 40 rokov (vrátane) akejkoľvek národnosti, pracujúce v slovenskej vedeckej inštitúcii. Svoje vedecké práce môžete prihlásiť do 15. mája 2022 na www.prezenyvovede.sk.

Slovenskí kandidáti na prestížne ceny UNESCO

Cena UNESCO kráľa Hamada Bin Isa Al-Khalifu za používanie informačných a komunikačných technológií vo vzdelávaní

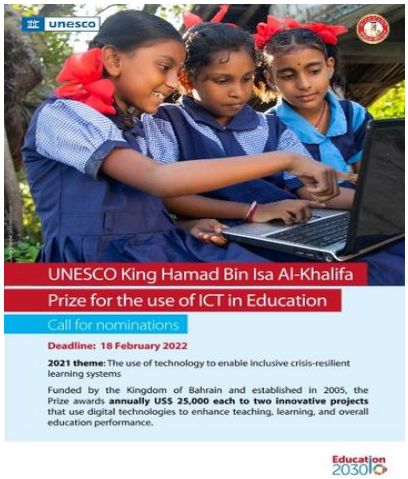

Cena UNESCO kráľa Hamada Bin Isa Al-Khalifu za používanie informačných a komunikačných technológií vo vzdelávaní odmeňuje projekty, ktoré využívajú nové technológie na zlepšenie procesu vyučovania, učenia a celkového vzdelávania.

Témou ročníka 2021 je „Využitie technológie na umožnenie inkluzívnych systémov vzdelávania odolných voči kríze“.

Za Slovensko sme nominovali:

- O.z. Edukacia@Internet - medzinárodná mládežnícka organizácia, ktorá podporuje medzinárodnú spoluprácu a komunikáciu na celom svete. Realizuje vzdelávacie projekty zamerané na interkultúrne vzdelávanie, jazyky a používanie moderných technológií.
- Program AMAL – O.z. Cesta von - projekt online učenia/doučovanie slovenčiny pre omamy a ľudí z vylúčených komunít s prvým jazykom

rómskym. Dôležitý je aj aspekt interakcie s majoritou, nakoľko učenie prebieha nielen v rámci skupinových hodín, no taktiež na individuálnej báze, kde má každý účastník kurzu svojho "priateľa/ (v rómčine) amala", s ktorým diskutujú na témy jazykových lekcií a vzájomne sa spoznávajú.

- **Zmudri** - neziskový projekt, ktorý pomáha mladým ľuďom lepšie sa pripraviť na reálny dospelý život. Platforma má za cieľ vytvárať plnohodnotný obsah, aby čas, ktorý mládež trávi na internete, bol čo najviac zmysluplný. Okrem vytvárania rôznych video kurzov úzko spolupracuje s vybranými školami po celom Slovensku a prispieva o.i. k sieťovaniu inovatívnych učiteľov.

Cena UNESCO – Hamdan za rozvoj učiteľskej profesie

United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization

UNESCO - Hamdan Prize for Teacher Development

Cena UNESCO – Hamdan za rozvoj učiteľskej profesie za roky 2021-2022 oceňuje iniciatívy zamerané na zlepšovanie schopností učiteľov, inovatívny prístup, použitie a produkciu učebných materiálov, či iných špeciálnych pomôcok. V r. 2022 sa bude udeľovať už po siedmy raz a môžu ju získať inštitúcie alebo organizácie.

Za Slovensko sú nominovaní:

- **Komenského inštitút** - cieľom projektu je „zmena školstva zdola“. Od roku 2016 poskytuje Komenského inštitút učiteľom základných a stredných škôl kvalitné ročné vzdelávanie, šité na mieru súčasným potrebám v školách. Vytvára podmienky, aby mohol každý z nich navrhnúť svoj vlastný pedagogický projekt – malú praktickú reformu na svojej škole.
- **FinQ** - projekt finančného vzdelávania vytvorila Nadácia Slovenskej sporiteľne v spolupráci so slovenskými odborníkmi na vzdelávanie, aby systematicky rozvíjal finančnú kultúru už od mladého veku. Aktuálne je do programu zapojených 63 základných a stredných škôl z rôznych regiónov Slovenska. Na ocenenie program FinQ navrhlo Gymnázium Metodova v Bratislave, ktoré je doň úspešne zapojené už od samotného začiatku.

Slovenská komisia pre UNESCO odporúča a podporuje

V poradí už 9. ročník **Girl´s Day** – dňa žien a dievčat v IT, ktorý organizuje občianske združenie Aj Ty v IT odštartuje 28. apríla 2022 a prebehne vysielaním na živo z Girl's Day štúdia. Tento rok bude venovaný jednotlivým pozíciám, s ktorými sa v IT svete môžete stretnúť. Popritom sa dozviete množstvo informácií z pozadia IT firiem a spoznáte aj osobné skúsenosti žien a dievčat, ktoré v IT pracujú alebo ho študujú. Registrácia: https://bit.ly/REGGirlsDay2022.

67. ročník Folklórneho festivalu Východná prebehne aj v tomto roku pod záštitou Slovenskej komisie pre UNESCO. Po minuloročnom online formáte festivalu sa tento rok môžete tešiť na živé vystúpenia desiatok umeleckých telies, množstvo interaktívnych a zážitkových programov, ako aj prehliadku ľudových tradícií. Najrozsiahlejší celoslovenský festival prebehne v termíne 29.6. - 3.7.2022 v podtatranskej obci Východná.

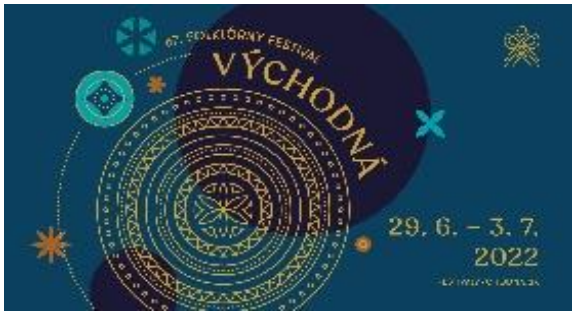

Slovenská komisia pre UNESCO udelila svoju záštitu aj výchovno-vzdelávaciemu projektu **Budúcnosť Inak**, ktorý zastrešuje Nadácia Pontis. Ide o mimoškolský program pre mládež vo veku od 11 do 15 rokov, ktorého súčasťou je vytváranie inovatívnych klubov s 3-ročným vysokokvalitným programom na rozvoj podnikavosti, digitálnych a mäkkých zručností.

Pod záštitou Slovenskej komisie pre UNESCO prebehne koncom apríla (28. – 29.4.2022) v obci Pôtor **Okrúhly stôl k príprave zápisu Kovačického slovenského insitného umenia v Srbsku na Reprezentatívny zoznam nehmotného kultúrneho dedičstva ľudstva UNESCO.** Stretnutie expertov inicioval Pavel Babka z Kovačice, ktorý je dlhoročným propagátorom vojvodinskej insity po celom svete a s príslušnými srbskými inštitúciami v súčasnosti pripravuje zápis tohto prvku na zoznam UNESCO. A prečo práve v obci Pôtor? Pretože práve odtiaľ pochádzajú predkovia až 63 maliarov slovenského insitného umenia v Srbsku.

Eva Husáriková: Dievča z Kovačice,olejomaľba 2001

Príjemné prežitie veľkonočných sviatkov!

Kraslice z Polichna v slamienke, 2020, Emília Mázorová (Archív autorky). Kraslice z Polichna boli zapísané do Reprezentatívneho zoznamu nehmotného kultúrneho dedičstva Slovenska v r. 2019. Viac informácií o nich nájdete na webe Centra pre tradičnú ľudovú kultúru.

Sekretariát Slovenskej komisie pre UNESCO
Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí SR
Hlboká cesta 2, 833 36 Bratislava, Tel: 02/ 5978 - 3603
E-mail: unesco@mzv.sk, Web: www.unesco.sk

Sme aj na sociálnych sieťach:

Slovenská komisia pre UNESCO
Organizácia Spojených národov pre výchovu a vzdelávanie, vedu a kultúru